

Så tämjer du skevt virke

Med det här nya verktyget tämjer du lätt skevt virke. Det ersätter tvingar och andra provisoriska brythjälpmedel.

Nysågat och nyimpregnerat virke slår sig och blir krokigt när det fått torka. Det vet alla som någon gång byggt med plankor och brädor, särskilt tryckimpregnerade sådana. Virket har vridit sig som en flygplanspropeller och måste rätas innan det spikas fast.

Med det här verktyget vrider du virket i rätt läge. I det här fallet, bjälklaget till en veranda, används vanligtvis en lång tving som skruvas fast i plankan och får fungera som brythjälpmedel.

– Men det är inte rationellt ergonomiskt och inte heller särskilt praktiskt, säger konstruktören Per-Olof Svensson i Alingsås.

Han är konstruktör och produktutvecklare och arbetar i dag inom bilindustrin. Idégivare till brytverktyget är Per-Olof Svenssons granne, snickaren Ulf Johansson. Tillsammans har de utvecklat ett verktyg som gör det lätt att rikta krokiga och skeva kraftiga plankor, till exempel till golvbjälklag, eller väggreglar.

– Jag har grunnat på det här i 15 år, berättar Ulf Johansson som driver företaget Yffes bygg i Alingsås.

Verktyget består av ett stålrör med samma längd som en rejäl kofot. Nertill på röret sitter ett vinklat plattjärn med 45 millimeters gripvidd, vilket motsvarar tjockleken på standardregel för golvbjälklag.

Brytjärnet placeras på översidan så att det griper tag i regeln, medan järnets underdel ligger an mot regelns nedre del. Skaftet kan också kompletteras med ett spännband som håller kvar regeln i önskat läge medan den spikas fast. Med spännbandet fixeras regeln så att man har båda händerna fria.

KENNETH PETTERSON

KENNETH PETTERSON

Konstruktören Per-Olof Svensson och snickaren Ulf Johansson har tillsammans utvecklat brytverktyget som håller krökt virke i schack.

DÄRFÖR KROKNAR VIRKET

- Att virket slår sig och blir krokigt beror på spänningar i årsringarna i trädets kärna.
- Under trädplantans första 4–7 år skruvar sig trädet i vänster- eller högerriktning eftersom årsringarna växer fram. Senare, under trädets långa medelålder, växer trädet rakt upp.
- När trädet nått mogen ålder skruvar sig toppen åt höger. Det skapar spänningar i trädets kärna.
- Man märker tydligt skillnaden mellan en bräda som är sågad ur trädets kärna och en bräda som är sågad ur virket närmast barken. Ju längre ut från kärnan, desto mer formstabil är virket.
- När en stock sågas tar man normalt ut två stora regler närmast trädets kärna. Av yttervirket tar man sedan ut två brädor.
- Resten, eller en tredjedel av stocken, blir till flis. Det innebär att stockens mest formstabila del oftast inte används som virke.

PETTERSONS PRYLAR

Tipsa mig!

08-728 4970

k.p@byggnadsarbetaren.se

Grejer & grepp på nätet:

www.byggnadsarbetaren.se

STÄMJÄRN – NU MED MOTOR PÅ

■ Här kommer det motoriserade stämjärnet. Specialmaskinen till höger ovan ersätter stämjärnet och gör att man kan fräsa ur för till exempel ett lås medan dörren hänger kvar på gångjärnen.

Maskinen till höger nedan används för fräsning där man normalt förborrar och därefter hugger ur med stämjärn.

Den klarar fräsdjup ner till 500 millimeter.

Maskinerna har dubbla kedjor som arbetar i motsatt riktning från varandra, vilket ger rena urfräsningar utan att träet splittras. Leverantör är tyska Mafell, som i Sverige representeras av Sågspecialisten AB i Jönköping.

